

HULLÓ FALEVÉL

Kozma József hagyatéka

szöveg: Buza Péter, fotó: Baric Imre

A súlyos beteg Nagy Ferenc keresett meg, legyen segítségére egy szóbeli végrendeletben ráruházott kegyeleti feladat menedzselésében. Állítsunk jelet Budapesten a Montmartre-i temetőben nyugvó, de városunkban született Kozma Józsefnek. A csepeli idegenforgalmi szakközépiskolában, aztán a Kodolányi Főiskolán tanítottam – meséli. S főleg azt részletezi, hogy milyen emlékeket őriz történetekben s dossziékban a világhírű zeneszerzőről, budai családjáról.

Hetvenkettőben költöztem ebbe a lakásba mint *Austerlitz Julianna* – Juci néni, azaz *Nyárády Józsefné* – eltartója. Lakásért gondoskodás. Juci néni *Zelmának*, *Kozma József* édesanyjának volt a húga. Kozma édesapja, *Bernát*, gyors- és gépiróiskola-tulajdonos nősült be *Austerlitz Jakabnak*, a leányok édesapjának familiájába. Neki a Vízivárosban, a Fő utca 50. szám alatt volt évtizedekig kalap- és sipkaüzlete. Bernát intézete a közeli szomszédságban, a mai Markovits Iván (akkor Plébánia) és Iskola utca sarkán álló házban működött. Már régen nincs meg egyik sem. A Fő utcait már a csarnok építésekor lebontották.

Juci néni 1985-ben halt meg. Rokona nincs. S nincs Kozmának se. Nagynénje

haláláig levelezett vele, tartotta a kapcsolatot híressé vált unokaöccsével. Mindent iratát, dokumentumát rám hagyta. Az volt az utolsó kívánsága, tegyem meg, amit neki nem sikerült: hozzák rendbe s kerüljön emléktábla Józsi édesanyjának, édesapjának és a zeneszerző öccsének, *Kozma Ákosnak* a sírjára. Sok pénz volna most már, mert a sírkő szétesett, azt is helyre kellene állítani. Megkerestem mindenkit, aki talán segíthetne, de egyetlen intézmény se vállalta, hogy finanszíroznák a munkát. Nekem pedig – ahogy Juci néni se volt – nincs erre több százezer forintom.

Amíg élt, gondoztuk az *Austerlitz-Kozma* sírt. Mostanra a fejkő ledőlt, benőtte a gaz. Hetven éves vagyok, lehet talán, mit tudom én! néhány hónapom? Egy-két évem? Egy napom? Valakinek át kellene venni tőlem ezt a terhet. Budapesten, Kozma József szülővárosában.

Juci néni lányként, asszonyként igen csak csinos teremtesnek ismerték. Sokan udvaroltak neki. Például *Moholy-Nagy László*. Több tucat levelezőlapot őrzök tőle. Igaz, ezeknek csak a másolatai maradtak rám, az eredetieket eladta. Az 1910-es évek közepétől katonaként, a frontról küldte *Moholy-Nagy* ezeket a szerelmes üzeneteket.

Körmenyi Ferenc, a Budapesti kalandgyakor Európa-hírű szerzője is a hódolói közé tartozott. Képzett muzikus volt, noha főleg mint író, újságíró ismeri az utókor. Leveleit, Jucinak ajánlott kottáit is én örököltem. *Austerlitz Julianna* 1915-ben az öreg *Róth Frigyest*, a bécsi Creditanstalt budapesti bankigazgatóját választotta, nem őt. Megszakadt a kapcsolat. Negyvenötben Róthot elvittek, elpusztították. Miután felszabadult a gettó Pesten, dr. *Nyárády József*, a hitelintézet egykori titkára vette feleségül

Austerlitz Jakabné, Juci lányával s annak férjével, *Róth Frigyessel*

Austerlitz Henrik, az első világháború hősi halottja

Austerlitz Juci és unokaöccse, Kozma Józsi

a kikeresztelkedő, nevét Austerlitzről Ányosra változtató özvegyet – mert Juci túlélte a gettót. Zelma, Kozma anyja nem. Józsi testvérét, Ákost belelőtték a nyilasok a Dunába.

Hozom én a következő dossziét majd. Ne fáradjon vele. Mozognom kell. Ez Józsi meg az első felesége. Franciaországban készült a felvétel. Ez meg *Pisti*. Juci és Róth Frigyes fia. Nem jött haza a munkaszolgálatból. Itt van Zelma. Józsi anyja. Austerlitz Jakabnak volt még egy gyermeke, *Heinrich*. Az első világháború hősi halottja.

A Nyárádiéké ősi erdélyi nemesi család. Utolsó tagja volt a gyermektelen Nyárádi Károly, nyugalmazott főszolgabíró. 1927-ben, hogy a nevét tovább vigyék, örökbe fogadta a *Gans* gyerekeket. *Henriket*, *Vilmost*, *Melittát* és *Józsefet*. Ha jól tudom, egy újabb adaptáció révén maradt fenn végül is a családnév, már az előző generáció óta ipsiszilonnal: *Nyárády-Berzsényi Győző* vitte tovább a Nyárádiak nemzetségét. 1945-ben kadét volt, ludovikás. Századosa kíséretében, tetőtől-talpig egyenruhában, hamis parancssal hozták ki negyvenötben Jucit a gettóból.

Juci és Zelma édesanyjának, Austerlitz mamának köszönhető egyébként, hogy Kozma Józsi ráállt hivatásának fényes pályájára. *Austerlitz Jakabné* a budapesti Zeneakadémián *Liszt Ferenc* kurzusán tanult zongorázni, s bár csak házi hangversenyekig jutott, ahhoz ragaszkodott, hogy lányai s unokái, ha tetszik, ha nem, sajátítsák el a hangszer lehető legtöbb tit-

Kozma Bernát iskolája

Róth Frigyes

Kozma és felesége – valahol Franciaországban

Róth Pisti munkaszolgálatban

Austerlitz Juci és Zelma

kát. Juci néni azt mesélte, hogy Kozma József gyerekként erősen ellenállt. Na, de hát persze nem az övé volt az utolsó szó. S aztán már nem volt megállás. Hogy aztán, sajnos már nem Liszt, de éppenséggel *Weiner Leó* pártfogásában elvégezze zeneszerzés és karmester szakon a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolát. Hogy majd – távol szülőházától s szülőhazájától – megszülessen az egyik legismertebb magyar dal, a *Les feuilles mortes*. A *Halott levelek*. Magyarországon *Hulló falevél*, *Hulló falevelek*, *Hulló levelek* címeken ismerik, és immár háromnegyed évszázada éneklük mindent a világon. ●

A **BUDAPEST** stábja és kiadója vállalta, hogy megszervezi Kozma édesanyja és testvére budapesti sírjának, s Kozma József emléktáblájának rendbetételét. Szerkesztőbizottságunk tagja, *Kirschner Péter* közreműködésének köszönhetően a *Mazsihisz* támogatja a rekonstrukciót.

Nyárády József, Juci második férje

Juci férje sírjánál

Kozma Bernát sorai felesége és fia sírjának fotóján

